

CZU: 368.2(478)

UDC: 368.2(478)

EVOLUȚIA ȘI TRANSFORMĂRILE STRUCTURALE ALE PIEȚEI ASIGURĂRILOR AUTO DIN REPUBLICA MOLDOVA

Conf. univ., dr. Igor MELNIC, ASEM
melnic.igor@ase.md

ORCID: 0000-0002-8790-4912

Conf. univ., dr. Roman LIVANDOVSKI, ASEM
roman.livandovski@ase.md

ORCID: 0000-0002-9244-990X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2025.131.28>

THE EVOLUTION AND STRUCTURAL CHANGES OF THE AUTO INSURANCE MARKET IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Assoc. Prof., PhD Igor MELNIC, ASEM
melnic.igor@ase.md

ORCID: 0000-0002-8790-4912

Assoc. Prof., PhD Roman LIVANDOVSKI, ASEM
roman.livandovski@ase.md

ORCID: 0000-0002-9244-990X

DOI: <https://doi.org/10.53486/econ.2025.131.28>

Tranziția către economia de piață, proces în care Republica Moldova s-a angajat în mod ireversibil, a determinat schimbări substanțiale în condițiile de desfășurare a activității din sectorul asigurărilor. Piața asigurărilor auto funcționează pe baza principiilor concurenței și corelării cu potențialul de dezvoltare a economiei naționale. Astfel, în acest articol, drept subiect al cercetării a fost analiza tendințelor de evoluție a pieței asigurărilor auto din Republica Moldova în ultimii 11 ani, inclusiv modificările sale structurale.

Importanța temei de cercetare rezidă în necesitatea înțelegerii aprofundate a tendințelor și modificărilor structurale ale pieței asigurărilor, îmbunătățirea reglementărilor în domeniu, sporirea accesibilității serviciilor de asigurare și adaptarea acestora la cerințele consumatorilor.

Obiectivele cercetării efectuate se axează pe identificarea principalelor tendințe care influențează piața asigurărilor auto din Republica Moldova, analiza modificărilor structurale și a impactului acestora asupra concurenței și accesibilității, precum și formularea de recomandări pentru optimizarea reglementărilor și îmbunătățirea serviciilor oferite consumatorilor.

Cuvinte-cheie: piața asigurărilor, asigurări generale, asigurări auto, prime brute subscrise, despăgubiri de asigurare.

JEL: G22, G52, M31.

Introducere

Stadiul actual de evoluție a economiei naționale, marcat de instabilitatea mecanismului de piață, de apariția unor riscuri noi, de intensificarea concurenței, de apariția unor noi reglementări legislative, de afirmarea unor noi „reguli de joc”, impune schimbări radicale în modul de acțiune și metodele de lucru ale agenților economici. Aceste schimbări majore se răsfrâng și asupra industriei

The transition to a market economy, a process to which the Republic of Moldova has irreversibly committed, has led to substantial changes in the conditions governing activities in the insurance sector. The auto insurance market operates based on the principles of competition and alignment with the national economy's development potential. Thus, this article focuses on analyzing the evolutionary trends of the auto insurance market in the Republic of Moldova over the past 11 years, including its structural changes.

The importance of this research topic lies in the necessity of gaining a deeper understanding of market trends and structural changes, improving regulations in the field, enhancing the accessibility of insurance services, and adapting them to consumer needs.

The research objectives focus on identifying the main trends influencing the auto insurance market in Moldova, analysing structural changes and their impact on competition and accessibility, as well as formulating recommendations to optimize regulatory framework and enhance consumer-oriented services..

Keywords: insurance market, general insurance, motor insurance, gross written premiums, insurance compensation

JEL: G22, G52, M31.

Introduction

The current stage of the national economy's development, characterized by market instability, emerging risks, increased competition, new legislative frameworks, and evolving "rules of the game", requires profound changes in the way economic agents operate and conduct their activities. These major transformations have a direct impact on the insurance industry, a distinct branch of the national economy, which, despite challenging con-

asigurărilor, ramură distinctă a economiei naționale, care, în ciuda condițiilor dificile existente, cunoaște o tendință de extindere. Activitatea de asigurare este concepută ca o industrie complexă, care oferă o mare varietate de produse și servicii ce vin în sprijinul indivizilor, familiilor și organizațiilor la soluționarea problemelor de risc.

Piața asigurărilor reprezintă cadrul organizatoric și metodologic în care se efectuează operațiunile de asigurare, având la bază relații contractuale. În acest cadru, se întâlnește cererea de asigurare, care vine din partea persoanelor fizice și/sau juridice dornice să încheie diverse tipuri de asigurări, și oferta de asigurare, susținută de organizații specializate, autorizate să funcționeze în acest domeniu și capabile, din punct de vedere financiar, să desfășoare o astfel de activitate.

Prezentul articol are drept scop analiza pieței de asigurări din Republica Moldova și, în special, a pieței asigurărilor auto, care deține o pondere semnificativă în ansamblul sectorului de referință. Piața de asigurări din țara noastră a devenit competitivă, deși nu a atins cote performante în această ordine de idei. E și firesc, întrucât asigurările, în spațiul nostru, nu cunosc tradiții performante comparabile cu cele din țările avansate.

Analiza principalilor indicatori statistici de referință ne demonstrează faptul, că sectorul asigurărilor și piața asigurărilor auto înregistrează o creștere lentă, dar constantă. Astfel, veniturile din primele de asigurare (brute de reasigurare) aferente asigurărilor generale (cu excepția asigurărilor de viață) au înregistrat în perioada ultimilor 11 ani, o creștere medie anuală de 8,4% în termeni nominali, iar termeni reali (valori ajustate cu inflația), se constată o reducere lentă cu 0,06% anual. Venitul din primele de asigurare pentru asigurările auto denotă un trend lent crescător, aproape similar asigurărilor generale, înregistrând o creștere nominală de 8,7% în medie pe an și o creștere reală de 0,96% în medie pe an.

Cea mai mare pondere a primelor brute subscrise de pe această piață revine asigurărilor generale, care constituie, în medie, aproximativ 94% din totalul primelor subscrise. Dintre acestea, asigurările auto (răspunderea civilă auto internă obligatorie, CASCO și Cartea Verde) ocupă o pondere medie de aproximativ 69% din totalul primelor subscrise pentru asigurările generale, sau 65% din totalul primelor subscrise în sectorul asigurărilor.

La elaborarea articolului dat, au fost analizate: literatura de specialitate, studiile teoretice și cercetările empirice relevante din domeniul asigurărilor și al marketingului în asigurări. Sursele consultate includ lucrări fundamentale realizate

condiții, continue să se extindă. Activitatea de asigurare este concepută ca o industrie complexă oferind o gamă largă de produse și servicii care ajută indivizii, familiile și organizațiile să gestioneze problemele legate de risc.

Piața asigurărilor reprezintă cadrul organizatoric și metodologic pentru desfășurarea operațiunilor de asigurare, bazându-se pe relații contractuale. În acest cadru, cererea de asigurare, provenind de la persoane fizice și/sau juridice care doresc să încheie diverse tipuri de asigurări, este întâlnită cu oferta de asigurare, susținută de organizații specializate, autorizate să funcționeze în acest domeniu și capabile, din punct de vedere financiar, să desfășoare o astfel de activitate.

Articolul prezintă analiza pieței de asigurări din Republica Moldova, cu un focus particular pe segmentul asigurărilor auto, care reprezintă o parte semnificativă a industriei. Deși piața de asigurări din țara noastră a devenit competitivă, nu a atins încă performanțe ridicate. Acest lucru este firesc, deoarece asigurările în spațiul nostru nu au tradiții performante comparabile cu cele din țările avansate.

Analiza principalilor indicatori statistici de referință demonstrează faptul că sectorul asigurărilor și piața asigurărilor auto înregistrează o creștere lentă, dar constantă. Astfel, veniturile din primele de asigurare (brute de reasigurare) aferente asigurărilor generale (cu excepția asigurărilor de viață) au înregistrat în ultimii 11 ani o creștere medie anuală de 8,4% în termeni nominali, iar în termeni reali (ajustate la inflație) se constată o ușoară scădere anuală de 0,06%. Venitul din primele de asigurare pentru asigurările auto indică un trend lent crescător, aproape similar asigurărilor generale, înregistrând o creștere nominală de 8,7% în medie pe an și o creștere reală de 0,96% în medie pe an.

Cea mai mare pondere a primelor brute subscrise de pe această piață revine asigurărilor generale, care constituie, în medie, aproximativ 94% din totalul primelor subscrise. Dintre acestea, asigurările auto (răspunderea civilă auto internă obligatorie, CASCO și Cartea Verde) ocupă o pondere medie de aproximativ 69% din totalul primelor subscrise pentru asigurările generale, sau 65% din totalul primelor subscrise în sectorul asigurărilor.

La elaborarea articolului dat, au fost analizate: literatura de specialitate, studiile teoretice și cercetările empirice relevante din domeniul asigurărilor și al marketingului în asigurări. Sursele consultate includ lucrări fundamentale realizate

atât de autori autohtoni, cât și de autori internaționali. Printre lucrările consultate au fost cele ale autorilor renumiți în acest domeniu, precum Jean-Claude Harrari, K. W. Irons, Philip Kotler, C. Florescu, Dan Anghel Constantinescu, L. Cistelican și V. Ciurel, lucrările cărora ne oferă o bază solidă pentru analiza pieței asigurărilor și pentru elaborarea strategiilor de marketing în acest sector.

Pentru realizarea cercetării a fost efectuată o analiză a publicațiilor de specialitate din Republica Moldova referitoare la subiectul „piața asigurărilor”. Conform datelor Instrumentului Bibliometric Național (IBN) [9], în perioada 2010-2022, în Republica Moldova au fost publicate 24 de articole pe această temă.

1. Metode de cercetare aplicate

În procesul de cercetare au fost utilizate și tehnici tradiționale de investigare: analiza literaturii de specialitate, analiza datelor statistice, aplicarea tehnicilor de măsurare etc. La prelucrarea datelor, au fost folosite metode de analiză statistică și grafică.

Temelia teoretică a metodologiei de cercetare o constituie lucrările fundamentale ale cercetătorilor autohtoni și străini din domeniul asigurărilor, marketingului general și marketingului în asigurări.

Baza informațională a cercetării o constituie datele și informațiile publicate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Comisia Națională a Pieței Financiare, Banca Națională a Moldovei. Aceste date permit o înțelegere mai profundă a tendințelor și dinamicii din sectorul asigurărilor, facilitând dezvoltarea unei metodologii de cercetare axată pe realitățile pieței.

În acest context, cercetarea a fost structurată în trei compartimente principale:

- (1) analiza literaturii de specialitate pentru definirea cadrului teoretic;
- (2) colectarea datelor statistice relevante privind piața asigurărilor;
- (3) prelucrarea și interpretarea datelor, utilizând metode statistice și grafice pentru identificarea principalelor tendințe.

Analiza literaturii a fost utilizată pentru a clarifica fundamentele teoretice și a evidenția tendințele internaționale din domeniul piețelor de asigurări, iar analiza statistică a fost aplicată pentru a examina tendințele pieței locale. Aceasta a permis identificarea corelațiilor dintre indicatorii economici și dinamica pieței asigurărilor auto din Republica Moldova.

2. Rezultate și discuții

Activitatea sectorului asigurărilor în Republica Moldova cunoaște o istorie de peste 100 de ani. Însă, cu adevărat, o dezvoltare mai dinamică,

foundation for analysing the insurance market and developing marketing strategies in this sector.

To conduct this research, a review of specialized publications from the Republic of Moldova on the topic of the “insurance market” was carried out. According to data from the National Bibliometric Instrument (IBN) [9], between 2010 and 2022, a total of 24 articles on this subject were published in Moldova.

1. Research Methodology

The study employed traditional research methods and techniques, including the analysis of scientific literature, statistical data evaluation, measurement techniques, etc. Statistical and graphical methods were applied for data processing.

The theoretical framework as foundation of the research methodology is represented by the fundamental works of local and foreign researchers in the field of insurance, general marketing and insurance marketing.

The empirical foundation consists of data and information provided by the National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova, the National Commission for Financial Markets, and the National Bank of Moldova. This data enables a deeper understanding of trends and dynamics in the insurance sector and facilitates the development of a research methodology focused on market realities.

Accordingly, the research was structured into three main components:

- (1) reviewing literature to define the theoretical framework;
- (2) collecting relevant statistical data on the insurance market;
- (3) processing and interpreting the data to identify major trends using statistical and graphical tools.

Literary analysis was employed to explore the theoretical foundations and international trends in the field of insurance markets, and the statistical analysis was applied to examine local market trends and to identify correlations between economic indicators and the dynamics of the motor insurance market in the Republic of Moldova.

2. Results and Discussions

The insurance sector in the Republic of Moldova has a history spanning over 100 years. However, significant and dynamic development has occurred only after the Second World War. Until 1991, the insurance sector was entirely state-controlled, operating under a monopolistic structure, with “GOSSTRAH” as the sole provider of insurance services.

mai distinctă se atestă abia după cel de-al Doilea Război Mondial. De asemenea, până în anul 1991, industria asigurărilor a purtat un caracter exclusiv de stat, cu caracter monopolist, compania „GOSSTRAH” fiind unicul prestator de servicii în acest domeniu.

Evoluția pieței naționale de asigurări în ultimii ani, a fost puternic influențată de evoluțiile macroeconomice și financiare la nivel european și global, precum și de crize majore, cum ar fi pandemia COVID-19 (2020) și mai recent, de războiul din Ucraina (2022). Aceste evenimente au influențat în mod diferit industria asigurărilor din Republica Moldova, dar cert este că asistăm la un nivel foarte ridicat de incertitudine, care, la rândul său, are un impact major asupra evoluțiilor macroeconomice (rata inflației, rata șomajului, veniturile disponibile ale populației etc.), dar și asupra comportamentului consumatorilor, determinând o contracție a cererii, ca rezultat al diminuării veniturilor disponibile.

În ceea ce privește evoluția sectorului asigurărilor în perioada 2013-2023, putem constata că domeniul dat s-a dezvoltat dinamic, contribuind la dezvoltarea economică a țării. **Gradul de penetrare a asigurărilor în PIB**, calculat ca raportul dintre valoarea primelor brute subscrise și produsul intern brut, a înregistrat o valoare de 1,19% în 2013, cu o descreștere de până la 0,73% în 2020 și o creștere până la 0,98% în 2023. (Figura 1). Media indicatorului dat fiind de 0,87% din PIB pentru ultimii 11 ani. Dacă facem o comparație la nivel regional, putem constata că valoarea medie a acestui indicator în Europa de Vest este de aproximativ 9%, în Europa de Est aproximativ 3%, în România aproximativ 1,35% (pentru anul 2023) [8].

Un alt indicator relevant pentru evaluarea dezvoltării domeniului dat este **densitatea asigurărilor**, calculată ca raportul dintre valoarea primelor brute subscrise și numărul de locuitori. Acest indicator ne arată cât cheltuiește anual, în medie, un locuitor al unei țări pentru serviciile de asigurare. În 2013 un locuitor al Republicii Moldova cheltuia, în medie, anual, pentru serviciile de asigurări 413 lei, în 2020 – perioada pandemiei de COVID-19 – 559 lei (o descreștere cu 43 lei față de 2019), iar în 2021 observăm o creștere de până la 741 lei și în 2023 valoarea a ajuns la 1223 lei (aproximativ 60 de euro) (Figura 1). Este evident că ponderea cea mai mare a acestui indicator revine asigurărilor generale, în special asigurării de răspundere civilă auto (RCA) internă (obligatorie) și asigurării Cartea Verde. Ca element de comparație, în România, pentru anul 2023, acest indicator a avut valoarea de 1102 RON (aproximativ 220 de euro), ceea ce este de aproximativ patru ori mai mare decât în Republica Moldova [8].

In recent years, the evolution of the national insurance market has been significantly influenced by European macroeconomic and financial trends at the global levels, as well as by major crises such as the COVID-19 pandemic (2020) and, more recently, the war in Ukraine (2022). These events have impacted Moldova's insurance industry in various ways. However, one of the most evident consequences has been the high level of uncertainty, which has significantly impacted macroeconomic indicators (such as inflation rates, unemployment rates, and disposable income) and consumer behaviour, leading to a contraction in demand due to declining disposable incomes.

Regarding the evolution of the insurance sector between 2013 and 2023, it can be observed that the industry has developed dynamically, contributing to the country's economic growth. **The insurance penetration rate**, calculated as the ratio between gross written premiums and GDP, stood at 1.19% in 2013, dropped to 0.73% in 2020, and rebounded to 0.98% in 2023 (Figure 1). The average penetration rate over the past 11 years has been 0.87% of GDP. In a regional comparison, the average penetration rate is approximately 9% in Western Europe, 3% in Eastern Europe, and around 1.35% in Romania (2023) [8].

Another key indicator for assessing the sector's development is **insurance density**, calculated as the ratio between gross written premiums and the population. This indicator reflects the average annual expenditure per capita on insurance services. In 2013, the average annual expenditure per capita on insurance in Moldova was 413 MDL, increasing to 559 MDL in 2020 during the COVID-19 pandemic (a decrease of 43 MDL compared to 2019). However, in 2021, the indicator rose to MDL 741, reaching MDL 1,223 (approximately EUR 60) in 2023 (Figure 1). It is evident that general insurance, especially mandatory motor third-party liability insurance (RCA) and the Green Card policies, accounts for the largest share of this expenditure. For comparison, in Romania, the insurance density for 2023 was RON 1,102 (approximately EUR 220), which is about four times higher than in Moldova [8].

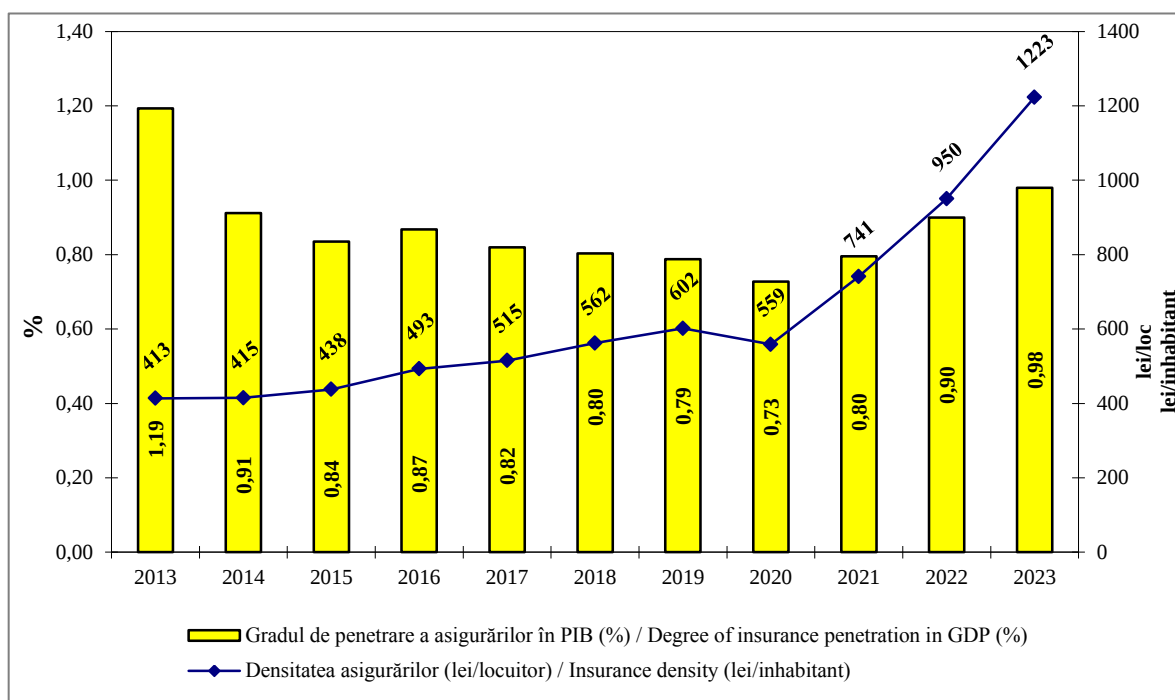


Figura 1. Evoluția gradului de penetrare a asigurărilor în PIB și a densității asigurărilor/
Figure 1. The evolution of insurance penetration in GDP and insurance density

Sursa: elaborată de autori în baza [6], [7]/

Source: elaborated by the authors based on [6], [7]

În anul 2023, pe piața asigurărilor din Republica Moldova au activat 9 societăți de asigurare, dintre care 8 societăți au avut ca domeniu de activitate asigurările generale și doar una – asigurările de viață (ÎM CA „GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A.). Referindu-ne la evoluția numărului de societăți de asigurare care activează pe piață în ultimii 10 ani, nu se poate costata o modificare substanțială a numărului de societăți, doar că în prezent, 9 societăți de asigurare au licențele retrase.

În ultimii 11 ani, primele brute subscrise de către societățile de asigurări au fost în permanentă creștere, cu excepția anului 2020. Astfel, în anul 2013, societățile de asigurări au subscris prime în valoare de 1198,9 milioane lei, iar în 2023 în valoare de 2935,9 milioane lei (Figura 2). Ritmul de creștere nominală (%) fiind în această perioadă pozitiv, cu excepția anului 2020, unde avem o descreștere de 10,6% față de 2019. Ulterior, s-au atestat creșteri semnificative de: 32,6% în 2021, 28,3% în 2022 și de 18,8% în 2023. În mod similar despăgubirile și indemnizațiile de asigurare plătite au fost în permanentă creștere, cu mici excepții, de la 432,4 milioane lei în 2013, până la 1006,6 milioane lei în 2023. Astfel, valoarea medie a raportului dintre despă-

As of 2023, the Moldovan insurance market comprised nine insurance companies, of which eight specialized in general insurance, while only one (ÎM CA "GRAWE CARAT ASIGURĂRI" S.A.) operated in the life insurance segment. Over the past decade, the total number of active insurance companies has remained relatively stable, except for the fact that nine insurance companies have had their licenses revoked.

Over the past 11 years, gross written premiums in the insurance sector have shown a continuous upward trend, with the sole exception of 2020. In 2013, insurance companies underwrote premiums totalling MDL 1,198.9 million, while in 2023, this figure reached MDL 2,935.9 million (Figure 2). The nominal growth rate remained positive across this period, with the only exception being 2020, when a 10.6% decline was recorded compared to 2019. Significant increases were observed in subsequent years: 32.6% in 2021, 28.3% in 2022, and 18.8% in 2023. Similarly, insurance claims and indemnities also presented steady growth, rising, from MDL 432.4 million in 2013 to MDL 1,006.6 million in 2023 with minor exceptions. Over the past 11 years, the average loss ratio-calculated as the proportion of claims paid to gross written premiums-stood at 37%. The highest

gubiri și primele subscrise (%), în ultimii 11 ani, fiind de 37%, cel mai înalt nivel fiind înregistrat în 2014 de 42,7%, iar cel mai scăzut în 2015 de 31,5% (Figura 2).

level was recorded in 2014 at 42.7%, while the lowest was in 2015 at 31.5% (Figure 2).

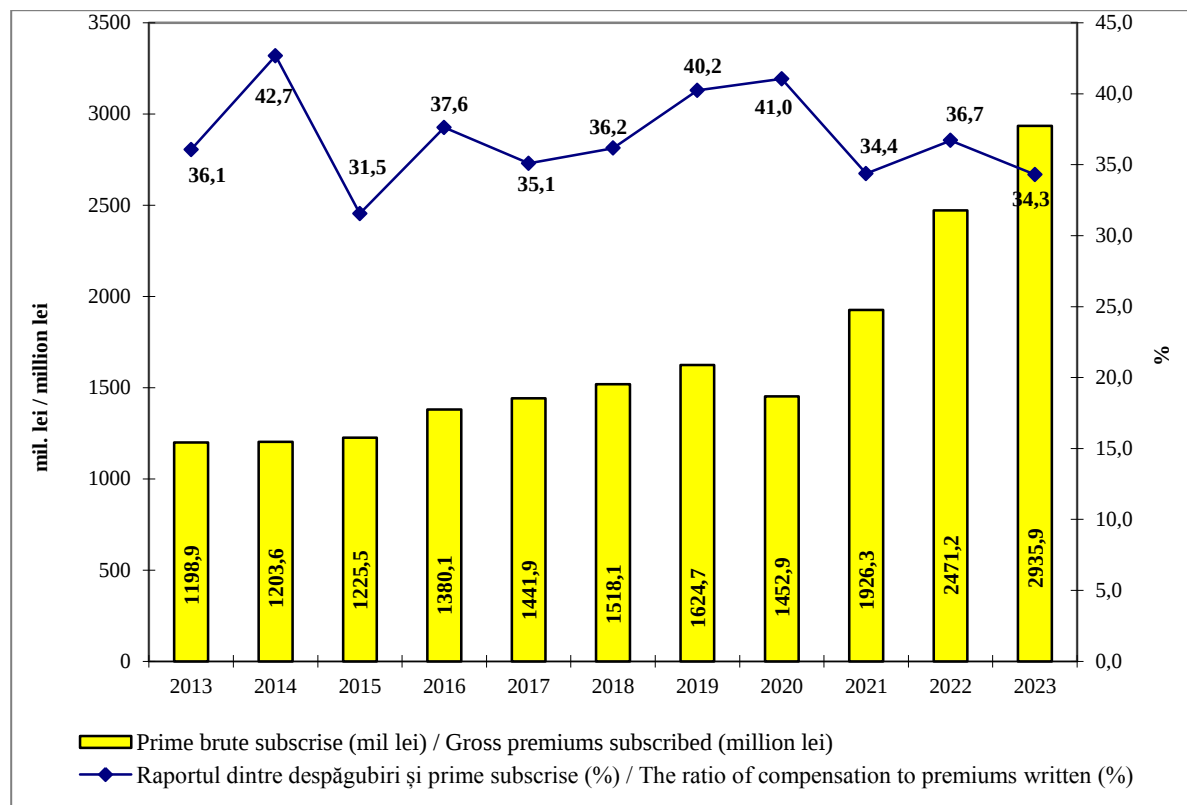


Figura 2. Evoluția primelor brute subscrise și raportului dintre despăgubiri și primele subscrise/ Figure 2. Evolution of gross subscribed premiums and the ratio between compensation and subscribed premiums

Sursa: elaborată de autori în baza [6], [7]/

Source: elaborated by the authors based on [6], [7]

Piața asigurărilor din Republica Moldova se caracterizează printr-un grad mediu de concentrare, unde, din cele 9 societăți de asigurare care au activat pe piață în 2023, 6 au deținut o cotă de piață mai mare de 10% (Figura 3). În ceea ce privește evoluția cotei de piață a societăților de asigurări din ultimii 5 ani (2019-2023), nu observăm modificări esențiale, majoritatea companiilor având o evoluție a cotei de piață relativ stabilă. Excepție, în acest caz, face doar INTACT ASIGURĂRI GENERALE SA, care și-a majorat cota de piață de la 1,7%, în 2019, la 10,3 în 2023. În aceeași perioadă observăm o descreștere a cotei de piață pentru MOLDCARGO SA, de la 7,4%, în 2019, la 3,3% în 2023.

Analizând evoluția primelor brute subscrise de către societățile de asigurări, în anul 2023, comparativ ca 2019, constatăm că majoritatea

The insurance market in the Republic of Moldova is characterized by a moderate level of concentration. In 2023, six out of the nine insurance companies, held a market share exceeding 10% (Figure 3). Analyzing the market share evolution of insurance companies over the past five years (2019–2023), no significant changes are observed, with most companies maintaining relatively stable market shares. The only exception is INTACT ASIGURĂRI GENERALE SA, which experienced a significant increase in its market share from 1.7% in 2019 to 10.3% in 2023. Conversely, MOLDCARGO SA saw a noticeable decrease in its market share from 7.4% in 2019 to 3.3% in 2023.

Examining the evolution of gross written premiums (GWPs) by insurance companies in 2023 compared to 2019, it is evident that most

societăților de asigurări au înregistrat evoluții pozitive, cu excepția societății MOLDCARGO SA, care a înregistrat o diminuare a primelor brute subscrise cu 20%, de la 120,4 milioane lei în 2019, la 96,4 milioane lei în 2023. Astfel, cele mai semnificative creșteri ale primelor brute subscrise, în 2023 față de 2019, au fost înregistrate de:

- INTACT ASIGURĂRI GENERALE SA: de 997%, de la 27,6 mil. lei, la 303,6 mil. lei;
- ASTERRA GRUP SA de 145%, de la 206,8 mil. lei, la 505,9 mil. lei;
- GENERAL ASIGURĂRI SA de 132%, de la 180,6 mil. lei, la 418,2 mil. lei;
- MOLDASIG SA de 104%, de la 218,8 mil. lei în 2019, la 446,1 mil. lei.

insurers experienced positive growth. The only exception was MOLDCARGO SA, which recorded a 20% decrease, from MDL 120.4 million in 2019 to MDL 96.4 million in 2023. The most significant increases in gross written premiums in 2023 compared to 2019 were recorded by:

- INTACT ASIGURĂRI GENERALE SA: by 997%, from MDL 27.6 million to MDL 303.6 million;
- ASTERRA GRUP SA: by 145%, from MDL 206.8 million to MDL 505.9 million;
- GENERAL ASIGURĂRI SA: by 132%, from MDL 180.6 million to MDL 418.2 million;
- MOLDASIG SA: by 104%, from MDL 218.8 million to MDL 446.1 million.

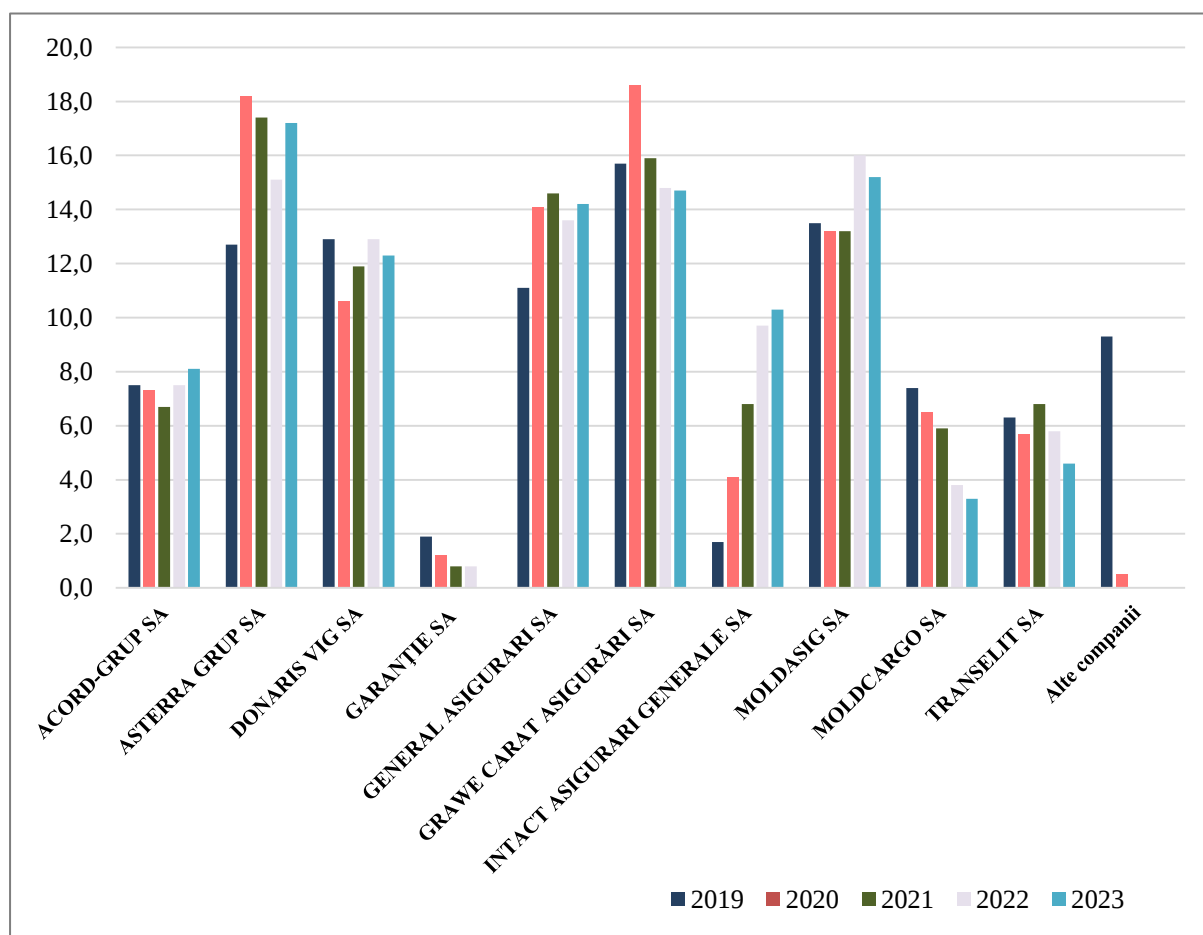


Figura 3. Cota de piață a companiilor de asigurări pentru perioada 2019-2023 (%)

Figure 3. Market share of insurance companies (2019-2023 period) (%)

Sursa: elaborată de autori în baza [6], [7]/

Source: elaborated by the authors based on [6], [7]

Conform Anexei la Legea Nr. 92 din 07.04.2022 „Privind activitatea de asigurare sau de reasigurare”, clasele de asigurări sunt următoarele [1]:

According to the Annex of Law No 92 of 07.04.2022 On the activity of insurance or reinsurance” the insurance classes are [1]:

- A. Asigurări de viață;
B. Asigurări generale;
C. Reasigurări.

Analizând structura primelor brute subscrise, observăm că ponderea covârșitoare o dețin asigurările generale, cu o medie de 94% în ultimii 11 ani, iar asigurările de viață au înregistrat o valoare totală de puțin peste 100 milioane lei, iar nivelul cel mai înalt de prime brute subscrise asigurări de viață a fost atins în 2023, ajungând la 1076 milioane lei, ceea ce constituie o medie pentru ultimii 11 ani de aproximativ 6% din totalul pieței asigurărilor în perioada analizată (Figura 4).

- A. Life insurance;
B. General insurance;
C. Reinsurance.

Analyzing the structure of gross written premiums, we observe that general insurance dominates the market, accounting for an average of 94% over the past 11 years. In contrast, life insurance has remained relatively marginal, with total gross written premiums slightly exceeding MDL 100 million during this period. The highest level of life insurance gross written premiums was recorded in 2023, reaching MDL 1076 million. This translates to an average market share of approximately 6% within the insurance sector over the analyzed period (Figure 4).

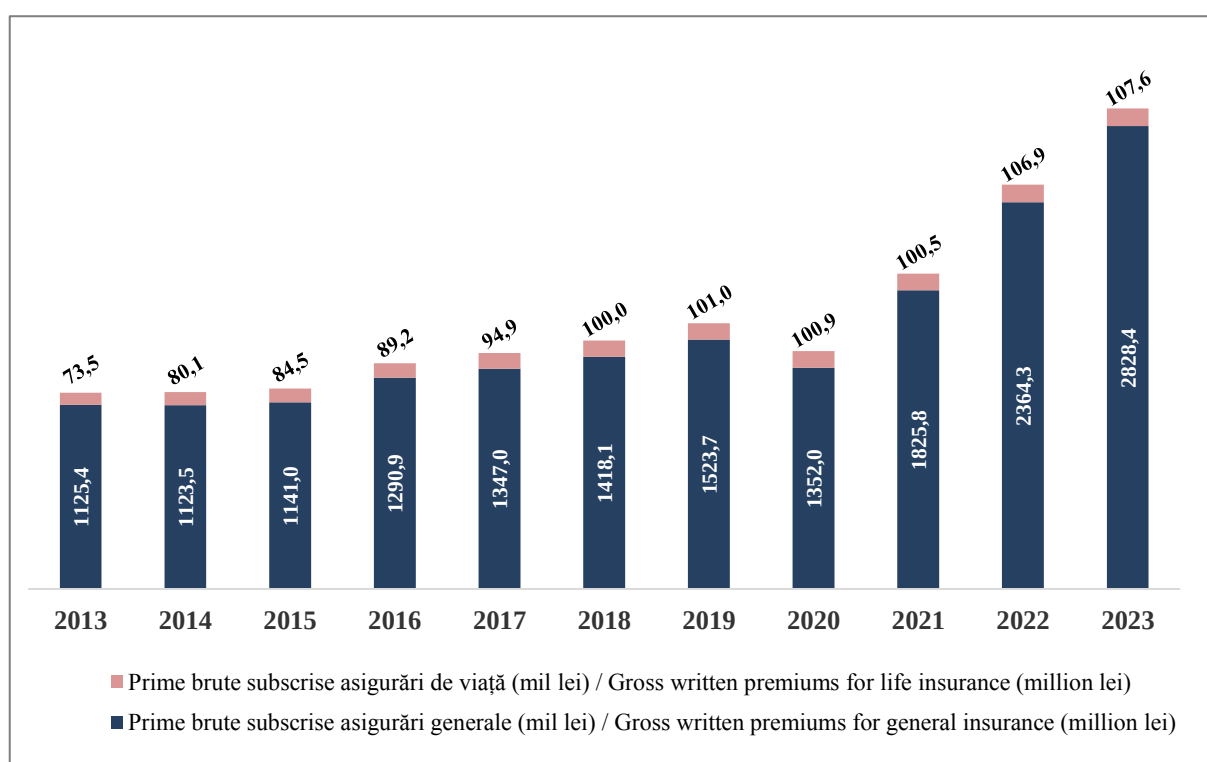


Figura 4. Evoluția primelor brute subscrise pentru asigurările generale și asigurările de viață / Figure 4. Evolution of gross subscribed premiums general insurance and life insurance

Sursa: elaborată de autori în baza [6], [7]/

Source: elaborated by the authors based on [6], [7]

Analizând în detaliu primele totale brute subscrise de către societățile de asigurări pe piață, observăm, că ponderea cea mai mare revine asigurărilor generale, cu o creștere de la 1125.4 milioane lei în 2013, până la 2828.4 milioane lei în 2023, iar ca pondere fiind de 93,9% în 2013 și de 96,3% în 2023 din totalul primelor brute subscrise, cu o medie anuală de 94% pentru ultimii 11 ani. Pentru categoria prime brute subscrise a asigurărilor de viață constatăm o pondere redusă și în

A detailed analysis of the total gross premiums underwritten by insurance companies in the market, reveals that general insurance holds the largest share, with an increase from MDL 1,125.4 million in 2013 to MDL 2,828.4 million in 2023, accounting for 93.9% in 2013 and 96.3% in 2023 of the total gross premiums underwritten, with an annual average of 94% over the past 11 years. For the life insurance category, we note a relatively reduced and decreasing share, from 6.1% in 2013

descreștere, de la 6,1% în 2013, la 3,7% în 2023 din totalul primelor brute subscrise pe piață, cu o pondere medie anuală pentru ultimii 11 ani de aproximativ 6%. În perioada 2013-2019 încasările de prime brute subscrise a asigurărilor de viață au fost într-o creștere, chiar dacă nu semnificativă, de la 73,5 mil lei în 2013 la 101,0 mil lei în 2019, iar în anii 2020 și 2021 atestăm o descreștere, urmată de o ușoară creștere în anii 2022 și 2023, ajungând în anul 2023 la 107,6 milioane lei.

Piața asigurărilor generale, la rândul său este dominată de asigurările auto: RCA internă (obligatorie), CASCO și CV. Astfel, primele brute subscrise pentru aceste trei categorii de asigurări au evoluat, de la 699,4 milioane lei în 2013, la 2078,2 milioane lei în 2023, ceea ce constituie 62,1% în 2013 și 73,5% în 2023 din totalul primelor subscrise pentru asigurările generale pe piață, iar din totalul primelor brute subscrise pe piață – 58,3% în 2013 și 70,8% în 2023 (Tabelul 1). Deci, putem constata că piața asigurărilor din Republica Moldova este dominată de asigurările generale și în special de asigurările auto.

Analizând evoluția în timp, pentru ultimii 11 ani (2013-2023), a ritmului de modificare a primelor brute subscrise pentru asigurările generale (%) și a ritmului de modificare a primelor brute subscrise pentru asigurările auto (%), se observă o tendință constantă de creștere atât a primelor brute subscrise a asigurărilor generale cât și a primelor brute subscrise pentru asigurate auto. Ritmul mediu de creștere pentru asigurările generale fiind de 11,5%, iar pentru asigurările auto de 13,2%; excepție făcând anul 2020, anul de pandemie COVID 19, când avem un ritm negativ pentru asigurările generale de -11,3%, iar pentru asigurările auto de -4,6%. În schimb, pentru anul 2021, avem cel mai mare ritm pozitiv de modificare a primelor brute subscrise pentru aceste categorii: de +35% pentru asigurările generale și +29,9% pentru asigurările auto (Tabelul 1).

Această creștere accelerată în perioada anilor 2021-2023 poate fi explicată prin ridicarea restricțiilor de circulație din anul 2021, dar și prin modificarea prețului poliței RCA în vigoare, începând cu 02.09.2022 [6]. Astfel, prețul poliței RCA majorându-se cu 355 de lei, de la 995 lei la 1.350 lei. Argumentul de bază fiind că, conform datelor, în anul 2021, dauna medie achitată a constituit 14.897 lei, iar prima medie încasată – 854 lei, cea din urma fiind mai mică ca prima de bază, care constituia 995 lei.

to 3.7% in 2023 of the total gross premiums underwritten in the market, with an annual average share of approximately 6% over the last 11 years. Between 2013 and 2019, life insurance gross premiums showed modest growth, from MDL73.5 million in 2013 to MDL101.0 million in 2019. However, 2020 and 2021, saw a decline, followed by a slight recovery in 2022 and 2023, reaching MDL107.6 million in 2023.

The general insurance market, in turn, is dominated by auto insurance: compulsory internal RCA, CASCO, and Green Card. Thus, gross premiums underwritten for these three categories of insurance evolved from MDL699.4 million in 2013 to MDL2,078.2 million in 2023, representing 62.1% in 2013 and 73.5% in 2023 of the total premiums underwritten for general insurance in the market. In terms of total gross premiums underwritten in the market, auto insurance accounted for 58.3% in 2013 and 70.8% in 2023 (Table 1). Therefore, we can conclude that these findings confirm that the insurance market in the Republic of Moldova is predominantly driven by general insurance, particularly auto insurance.

Analyzing the evolution over the past 11 years (2013-2023) of the growth rate of gross premiums underwritten for general insurance (%) and the growth rate of gross premiums underwritten for auto insurance (%), both categories showed a consistent upward trend.. The average annual growth rate was 11.5%, for general insurance while 13.2% was for auto insurance. The only exception was in 2020, the COVID-19 pandemic year, when general insurance recorded a negative -11.3% decline rate and for auto insurance -4.6%. Conversely, in 2021, the highest positive growth rate for these categories was recorded: +35% for general insurance and +29.9% for auto insurance (Table 1).

This accelerated growth in the period 2021-2023 can be explained by the lifting of travel restrictions in 2021, as well as by the adjustments of the RCA policy tariff, which came into effect on September 2nd, 2022 [6]. The RCA policy price increased by MDL 355, from MDL 995 to MDL 1,350. The main argument for this increase was that, according to data, in 2021, the average claim paid amounted to MDL 14,897, while the average premium collected was only MDL 854, the latter being lower than the base premium, which was MDL 995.

Tabelul 1/ Table 1

**Evoluția primelor subscrise pentru asigurările generale/
Evolution of the subscribed premiums of general insurance**

Indicatori / Indicators	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
TOTAL prime brute subscrise (mil lei)/ TOTAL gross subscribed premiums (million MDL)	1198.9	1203.6	1225.5	1380.1	1441.9	1518.1	1624.7	1452.9	1926.3	2471.2	2935.9
Prime brute subscrise asigurări generale, dintre care (mil. lei):/ Gross subscribed premiums of general insurance, of which (million MDL):											
a) RCA internă (obligatorie)/ internal civil motor liability	238.8	241.0	250.7	327.0	353.9	364.3	381.1	461.3	585.4	727.6	1066.9
b) CASCO	214.8	231.2	241.6	265.6	289.8	309.0	345.6	339.2	417.9	473.3	556.5
c) Cartea Verde/ Green Card	245.8	263.4	272.2	309.9	319.3	332.5	299.2	177.9	267.7	408.7	454.8
TOTAL	699.4	735.6	764.5	902.5	963.0	1005.8	1025.9	978.4	1271.0	1609.6	2078.2
Pondere a) b) c) din total prime subscrise (%)/ Share a) b) c) of total subscribed premiums (%)	58.3	61.1	62.4	65.4	66.8	66.3	63.1	67.3	66.0	65.1	70.8
Pondere a) b) c) din total prime subscrise asigurări generale (%)/ Share a) b) c) of total subscribed premiums of general insurance (%)	62.1	65.5	67.0	69.9	71.5	70.9	67.3	72.4	69.6	68.1	73.5
Pondere primelor brute subscrise a asigurărilor generale din total (%)/ Share of gross subscribed premiums of general insurance in total (%)	93.9	93.3	93.1	93.5	93.4	93.4	93.8	93.1	94.8	95.7	96.3
Ritmul de modificare a primelor brute subscrise asigurări generale (%)/ Change rate of gross subscribed premiums of general insurance (%)	10.3	-0.2	1.6	13.1	4.3	5.3	7.4	-11.3	35.0	29.5	19.6
Ritmul de modificare a primelor brute subscrise asigurări auto (%)/ Change rate of gross subscribed premiums of motor insurance (%)	11.0	5.2	3.9	18.1	6.7	4.4	2.0	-4.6	29.9	26.6	29.1

Sursa: elaborat de autori în baza [6], [7]/ Source: elaborated by the authors based on [6], [7]

Analizând detaliat datele din Tabelul 1, observăm o creștere semnificativă a primelor brute totale subscrise pentru categoria RCA internă (obligatorie): în 2021 creșterea a fost de 27%; în 2022 de 24%; iar în 2023 de 47%, ceea ce, în valori absolute, reprezintă o majorare cu 339,3 milioane lei. Pentru anul 2023 și celelalte categorii de asigurări auto au înregistrat creșteri, dar ceva mai modeste: CASCO +18% (în valori absolute o creștere cu 83,2 milioane lei), Cartea Verde +11% (în valori absolute o creștere cu 46,1 milioane lei). Tradițional, încasările din RCA internă constituiau o pondere semnificativă din încasările auto, în perioada 2013-2019 – aproximativ 1/3, ca să ajungă în 2023 la 51%.

Din datele Tabelului 1 observăm că ponderea primelor brute subscrise pentru asigurările generale, din total primelor brute subscrise pe piață a atins, în anul 2023, cota de 96,3%, iar primele brute subscrise pentru asigurările de viață au constituit doar 3,7%. Totodată, ponderea asigurărilor auto (RCA internă, CASCO și CV) au constituit, în anul 2023, din total prime subscrise asigurări generale – 73,5%, iar din totalul primelor brute subscrise pe piață – 70,8%. Analiza acestor date evidențiază faptul că piața asigurărilor din Republica Moldova este puternic concentrată în jurul asigurărilor generale și, în special, al asigurărilor auto. O astfel de concentrare ridicată poate expune piața la riscuri majore, îndeosebi din cauza lipsei diversificării, care poate afecta stabilitatea industriei asigurărilor pe termen lung.

Concluzii

Analizele și cercetările efectuate ne-au permis identificarea următoarelor particularități ale pieței de asigurări din Republica Moldova:

1. *Piața asigurărilor în Republica Moldova se află în proces de formare și dezvoltare, ne fiind încă foarte extinsă aceasta are un potențial semnificativ de creștere. Acest aspect este influențat nu doar de veniturile disponibile ale populației și ale agenților economici, dar și de promovarea insuficientă a avantajelor asigurării;*
2. *Evoluția pieței asigurărilor a fost afectată de criza sanitară generată de pandemia COVID – 19 (2020) și, mai recent, de războiul din Ucraina (2022), evenimente care au afectat economia țării în ansamblu, iar dezvoltarea pieței în următorii ani va depinde, în mare măsură, de relansarea economică generală;*
3. *Reglementările legale în domeniul asigurărilor necesită armonizare cu standardele*

A closer analysis of data in Table 1, shows a significant increase in total gross premiums underwritten for the compulsory internal RCA category: in 2021, the growth was 27%; in 2022, 24%; and in 2023, 47%, resulting in absolute values, represents an increase of MDL339.3 million. In 2023, other categories of auto insurance also recorded growth, though at a more moderate pace: CASCO +18% (an absolute increase of 83.2 million lei) and Green Card +11% (an absolute increase of 46.1 million lei). Traditionally, revenues from internal RCA accounted for a significant share of total auto insurance revenues, approximately one-third during the period 2013-2019, reaching 51% in 2023.

Data from Table 1 indicate that the share of gross premiums underwritten for general insurance out of the total gross premiums underwritten in the market reached 96.3% in 2023, while gross premiums underwritten for life insurance accounted for only 3.7%. At the same time, the share of auto insurance (internal RCA, CASCO, and Green Card) represented 73.5% of total general insurance premiums underwritten in 2023 and 70.8% of the total gross premiums underwritten in the market. The analysis of this data highlights the fact that the insurance market in the Republic of Moldova is heavily concentrated around general insurance, particularly auto insurance. Such a high concentration can expose the market to major risks, especially due to the lack of diversification, which may affect the stability of the insurance industry in the long term.

Conclusions

The conducted analyses and research have revealed the following characteristics of the insurance market in the Republic of Moldova:

1. *The insurance market in Moldova is in the process of formation and development. It is not yet highly developed, but it demonstrates significant growth potential. This aspect is influenced not only by the available income of the population and businesses but also by inadequate promotion of insurance benefits.*
2. *The evolution of the insurance market has been affected by the health crisis caused by the COVID-19 pandemic (2020) and, more recently, by the war in Ukraine (2022), events that impacted the country's economy as a whole. The development of the market in the coming years will largely depend on overall economic recovery.*
3. *Insurance regulations need to be harmonized with European and international stan-*

- europene și internaționale, fapt ce impune elaborarea unor acte legislative menite să fortifice această piață;*
4. *Piața asigurărilor din Republica Moldova este dominantă de sectorul asigurărilor generale, cu o creștere constantă a primelor brute subscrise în perioada 2013-2023 și o creștere substanțială în perioada 2021-2023. Asigurările auto, în special RCA, CASCO și Cartea Verde, continuă să reprezinte o pondere semnificativă din veniturile companiilor de asigurare și sunt influențate de factori economici, precum modificările reglementărilor și tarifelor, dar și de crizele economice și sanitare. În ansamblu, sectorul asigurărilor auto rămâne cel mai important segment al pieței de asigurări din Republica Moldova, iar perioada 2021-2023 a fost marcată de creșteri semnificative, influențate de ajustările tarifelor RCA și de recuperarea economică post-pandemică;*
 5. *Deși concurența dintre societățile de asigurări devine acerbă, piața se menține polarizată în jurul unui număr relativ restrâns de companii. Deci, concurența între societățile de asigurare, deși necesară, nu dispune încă de mecanisme eficiente care să direcționeze interesul asiguraților spre anumite clase de asigurare și societăți cu oferte preferențiale;*
 6. *Cererea pentru serviciile de asigurare se află în proces de ascensiune, fenomen determinat de creșterea nevoilor reale de asigurare manifestat atât la nivelul agenților economici, cât și al populației;*
 7. *Cu toate acestea, cererea efectivă în cadrul pieței rămâne redusă, fenomen condiționat de capacitatea scăzută de cumpărare, de cunoașterea insuficientă a avantajelor asigurării, de nivelul scăzut de conștientizare a importanței asigurărilor în rândul agenților economici și al persoanelor fizice;*
 8. *Oferta de asigurări este în creștere, dar, în bună măsură, are caracter tradițional (prin formele de asigurare practice și prin mecanismul asigurării) și o manifestare pasivă (de așteptare a cererii) și mai puțin de penetrare în economia firmei și viața potențialilor asigurați pentru stimularea interesului acestora;*
 9. *Din punct de vedere calitativ, putem remarca o tendință de diversificare a ofertei, concretizată prin introducerea pe piață a unor produse noi, adaptate la nevoile clienților, pe care vine să le satisfacă plenar;*
- dards, requiring the development of regulatory acts to strengthen market structure.*
4. *The insurance market in Moldova is dominated by the general insurance sector, which has experienced a steady increase in gross premiums underwritten between 2013 and 2023, with substantial growth in the period 2021-2023. Auto insurance, particularly compulsory RCA, CASCO, and the Green Card, continues to represent a significant share of insurance companies' revenues and is influenced by economic factors such as regulatory and tariff changes, as well as economic and health crises. Overall, the auto insurance sector remains the most important segment of the Moldovan insurance market, with the 2021-2023 period marked by significant growth, driven by RCA tariff adjustments and post-pandemic economic recovery.*
 5. *Although competition among insurance companies has intensified, the market remains polarized around a relatively limited number of dominant companies. Thus, while competition among insurers is necessary, there are still no efficient mechanisms to guide policyholders' interest toward specific insurance classes and companies with preferential offers.*
 6. *Demand for insurance services is on the rise, driven by the increasing real need for insurance at both the corporate and individual levels.*
 7. *However, actual demand within the market remains low due to limited purchasing power, insufficient awareness of insurance benefits, and a low level of understanding of the importance of insurance among businesses and individuals.*
 8. *Although the supply of insurance services is expanding, it remains largely traditional in terms of available insurance types and mechanisms. Additionally, the approach is more passive (waiting for demand) rather than actively penetrating companies' operations and individuals' lives to stimulate interest.*
 9. *From a qualitative perspective, there is a noticeable trend toward diversifying the supply, materializing through the introduction of new products tailored to customer needs, aiming for full satisfaction.*
 10. *A key weakness of the insurance market lies in the limited collaboration between companies. Moreover, insurers tend to "steal"*

10. *Un aspect problematic al pieței asigurărilor este lipsa de colaborare dintre societăți. Mai mult decât atât, asigurătorii sunt tentați să-și „fure” clienții, mai cu seamă din rândul persoanelor juridice;*
11. *În ceea ce privește integrarea pieței asigurărilor din Republica Moldova pe plan internațional, cu deosebire la nivel european, se impun măsuri atât din partea instituțiilor statului, cât și eforturi de integrare din partea societăților de asigurări. Până în prezent, acest proces s-a caracterizat doar prin relații implicate de mecanismul asigurărilor externe, al reasigurărilor și creării societăților mixte de asigurare.*
- clients from each other, particularly among corporate clients.
11. *Regarding the integration of Moldova's insurance market into the international, particularly European insurance space, asures are required both from state institutions and insurance companies' integration efforts. So far, this process has been limited to relationships involving external insurance mechanisms, reinsurance, and the creation of joint insurance ventures.*

Bibliografie/ Bibliography:

1. Lege privind activitatea de asigurare sau de reasigurare: nr. 92 din 07.04.2022. *Monitorul Oficial*. 29.04.2022, nr. 129-133.
2. CONSTANTINESCU, Dan Anghel. *Marketing în asigurări*. București: Editura Bren, 1998.
3. KOTLER, Philip. *Principiile marketingului*. București: Teora, 2000.
4. HARRARI, Jean-Claude. *Insurance and Marketing*. London: Witherby & Co. Ltd., 1992.
5. *Registrul de Stat al Actelor Juridice al Republicii Moldova*. Site web. Disponibil: <https://www.legis.md/> [accesat 2025-03-02].
6. *Comisia Națională a Pieței Financiare a Republicii Moldova*. Site web. Disponibil: <https://www.cnpf.md/ro> [accesat 2025-03-10].
7. *Banca Națională a Moldovei*. Site web. Disponibil: <https://www.bnm.md/> [accesat 2025-03-11].
8. *Autoritatea de Supraveghere Financiară*. Site web. Disponibil: <https://www.asfromania.ro/>. [accesat 2025-04-09].
9. IDS1. *Instrument Bibliometric National*. Site web. 2012 -. Disponibil: <https://ibn.idsi.md/> [accesat 2025-04-01]